

Szomorú igazság Tímár Gábor: *Isteni igazság*, Athaeneum Kiadó, Budapest, 2016.

Azt hittem, hogy nálam nehezebb sorsa magyar írónak nem lehet. Távoli világokban, idegen nyelvi közegben tanultam fél évszázadon át az anyanyelvemet, az egyetlen, amin – ha török, ha szakad – meg akartam írni, amit csak én tudok.

Most rá kellett jönnöm: van az én sorsomnál is keservebb. Mert én mégiscsak leéltem húsz évet a szülőhazámban, volt időm olvasni, tanulni is egy keveset. Ami még fontosabb: megértettem, hogy miféle vagyok, és hogyha van, hol van a világban a helyem.

De mit csináljon egy kiskamasz, akit tízévesen egy osztrák hadapródiskolába íratnak, aki – a világháború után – Afrikában és Kanadában éli le az életét, aztán mégis úgy dönt, hogy nyolcvanévesen „hazatér”, és magyarul írja meg az életét?!

Mindezt ajánlatos már előljáróban elmondani. Így válhat érthetővé a három és félszáz oldalas szöveg, amit az Athenaeum Kiadó, nem tudni, milyen megfontolásból, az olvasó kezébe adott.

*

„Fogadják mint fájó lelkem egy kis darabját!” – ezekkel a szavakkal indítja útjára az *Isteni igazságot* a szerző. Idézem: „Elakadtunk egy keresztútnál, ahogy a csendőrök hosszú sorban hajtottak zsidó foglyokat keresztbe.” Az olvasó itt még átsiklik az esetlen mondaton.

Ezután azonban már egymást követik a magyartalan (sokszor értelmetlen) frázisok. A tisztek „fennhangon” jelentenek, mintha suttogva is elhangozhatnának a parancsszavak, „a hegypásztorok csattanója” megszólal, és így tovább. Majdnem mindenütt hibás a szórend, és túl van írva, agyon van magyarózva minden jelenet.

Pedig maga a történet, Paul története érdekes. Egy osztrák hadapróddal átélni a második világháborút, magyar olvasó számára izgalmas kaland. Ezek a Wiener Neustadt-i fiúk vakon hisznek a végső győ-

zelemben, és tétovázás nélkül harcolnak, ha kell, az utolsó emberig. Későn jut el hozzájuk a hír: nincsen csoda-fegyver, és minden elveszett.

*

Paul, a történet hőse, identitás nélküli, a szó szoros értelmében sehonnai emberré válik a hadseregben. Nem osztrák, nem német – és magyar sem, természetesen. Igaz, svájci vagy amerikai még lehetne, mert ezzel is kacérkodik – miközben nem mindig tart egyértelmű távolságot a német vagy németbarát, szélsőségesen jobboldali politikai mozgalmaktól. Különös, hogy a nyilasokat Paul szemérmesen „pártszolgálatosoknak” nevezi. Majd a nácik jól ismert öngazolása jut az olvasó eszébe, amikor hősünk megment egy zsidó lányt, aki azután az utolsó oldalakon (happy end!) a „német tiszt” felesége lesz.

Az emberi kapcsolatok bemutatása nem hiteles a műben. Nehéz lenne utánajárni, mennyi tévedés van a részletekben. De az biztos, hogy 1945 tavaszán, amikor megnyitották az ideiglenes Ferenc József hidat, a rohanó tömegeből az orosz katonák nem tartóztatták fel a csinos lányokat.

Egy szó, mint száz: egy rosszul megírt történetet olvashatunk. Akkor sem lehetne rosszabb, ha németből kellett volna lefordítani. Az ember felteszi a kérdést: egy jónevű budapesti könyvkiadó hogyan adhatta ki? Az Athenaeumnak csak szerkesztői vannak? Hová lettek a korrektorok?

*

Hajmeresztő adat, hogy a szerzőnek harminc (köztük tizenöt magyar) ehhez hasonló nagyregénye van. Lehet, hogy jobban írna más, idegen nyelveken?

Megismétlem: az *Isteni igazság* – Paul története – sem érdektelen. Vannak még csodák, megtörténhet, hogy egyszer valaki „megmagyarítja” Tímár Gábor regényeit. És akkor belovagolhat a kortárs magyar irodalomba ez az osztrák hadapródiskola.

Ferdinandy György

